

SNJEŽANA BANOVIĆ

Izvan sebe od plesa

VESELJKO SULIĆ

(Pučišća na Braču, 29. prosinca 1929. – Rio de Janeiro, 22. ožujka 2023.)

Plesač, koreograf i pedagog svjetskoga glasa

Sam početak duge karijere Veseljka Sulića bio je spektakularan: za Drugoga svjetskog rata, 1944. godine, kao 14-godišnji dječak plesao je folklor u izbjegličkom logoru El Shatt u pionirskoj plesno-glumačkoj trupi, oformljenoj iste godine. Neposredno nakon rata, ta trupa malih umjetnika stiže preko Splita u Zagreb, gdje sudjeluje u nekoliko partizanskih izvedbi u kazalištu, ali oduševljenje mnogih odgovornih šalje ih dalje, u Beograd, gdje već potkraj srpnja 1945. nastupaju za Tita, i to na terasi ispred njegove rezidencije. Potom odlaze i u Prag, gdje nastupaju s ansamblom Crvene armije. Nakon dvomjesečne turneje po Čehoslovačkoj, vratili su se u Zagreb, gdje su opet nastupili u HNK-u i gdje se Veseljku učinilo da je „crveno i zlatno gledalište bilo čarobno, kao iz najljepše bajke“. Bajke, kojoj će uskoro i sam pripasti.

Naime, u Baletu se (kao i u ostalim kazališnim ansamblima u novoustanovljenoj državi) odmah nakon oslobođenja pristupilo pomlađivanju ansambla, u koji ulaze polaznici Plesnoga studija Ane Roje i Oskara Harmoša, a organiziran je preko puta kazališta, u zgradi *Kola*. Veseljko Sulić sjećao se poslije da je posao od početka bio vrlo naporan jer je uključivao uz jutarnje vježbe i poslijepodnevne, pojedinačne vježbe s nekom od solistica Baleta. Svi su polaznici bili mahom osamnaestogodišnjaci, što je prilično kasno za početak plesačke karijere, no nije bilo druge, zagrebački je Balet u to doba imao kronični manjak muških plesača pa su se mladići odmah nakon upisa u školu našli na pozornici: „Već sam se trećeg dana našao na pozornici plešući u operi *Aida*, straga u zadnjem redu.“ Sulić se svojega prvog nastupa na sceni HNK-a sjećao desetljećima nakon toga. U svojim memoarima je zabilježio: „Dobro se sjećam svog prvog nastupa jer sam, završivši se, umjesto da se spustim na koljeno – pao.“ No ubrzo se odlično snašao u većim ulogama – uskoro je dobio zahtjevnog Benvogliu u znamenitoj produk-

ciji *Romea i Julije* Prokofjeva u koreografiji Margarite Froman.

Već 1947. godine je i angažiran u zagrebačkom Baletu, zajedno sa zlatnom generacijom redom budućih prvaka: Milkom Šparemblekom, plesačem nenadmašno čiste tehnike, dramatičke i lirizma, usto i velikih mogućnosti transformacije, Zvonkom Potkovicem koji se odlikovao snažnim smislom za skupnu igru i karakterni ples te redom temperamentnima – Ladislavom i Ivicom Sertićem, Nenadom Lhotkom i Franom Jelinčićem. To je vrijeme kad u HNK dolazi istaknuti pedagog i koreograf s mnogobrojnim pariškim iskustvima Milorad Jovanović, koji će u kratko vrijeme očvrstnuti pomlađeni zagrebački ansambl te dati našoj baletnoj profesiji ozbiljnost i inventivnost i, usto i znatan tehnički napredak, ponajviše u svojim produkcijama: *Baletni divertissement*, *Balada*, *Valcer*.

U Zagrebu se međutim Sulić ne zadržava dugo: od 1952. do 1954., kad definitivno odlazi iz Zagreba, školuje se u Londonu, Lausannei i Parizu, u kojem se zaustavlja na cijelo desetljeće mijenjajući trupe. Pleše kod proslavljene Janine Charrat, kod Rolanda Petita, kod Milorada Miškovića, u Lido de Paris i u Folies-Bergère. Godine 1956. postaje *danseur Etoile* u trupi *Ballet des Etoiles de Paris*, počinje koreografsku karijeru (*Kralj Edip s J. Cocteauom*), a umjetnički najdalje stiže u produkciji *Prometeja* legendarnoga koreografa Mauricea Bédjarta iz 1963. godine. Već sljedeće godine odlazi u SAD, u glasovitu školu Marte Graham, a uskoro dobiva angažman u Las Vegasu (trupa *Tropicana*), u kojem ostaje devet godina. No ne smiruje se, tražeći nove izazove: 1972. osniva Nevada Dance Theatre (danas Nevada Ballet Theatre), u kojem djeluje kao koreograf, pedagog i umjetnički ravnatelj do 1997. godine; za njih je koreografirao čak 51 balet. U zemlji u kojoj je ostao do kraja života dobio je niz nagrada za svoj rad na razvoju baletne kul-

ture te je uvršten u baletnu Kuću slavnih (Hall of Fame).

Autor je mnogobrojnih koreografija, a nekima je gostovao u Zagrebu i Dubrovniku 1998. (*Kralj Edip*) te na Splitskom ljetu 2006. (*The best of Veseljko Sulić*, u prigodi 60. obljetnice rada), a djelovao je dugi niz godina u Teatru Municipal i s trupom Jovem u Rio de Janeiru. Objavio je biografiju *Vizije u pustinji: život jednog plesača* (*Vision in the Desert: a Dancer's Life*, 2001.).

Umjetniku svjetskoga glasa kakav je bio Veseljko Sulić, balet je cijeli život bio ponajveća strast, tolika da je, kako je jednom kazao, *svakoga dana zbog toga bio izvan sebe od ljubavi*.